U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném předsedy JUDr. Karla Šimky a soudkyň JUDr. Miluše Doškové a Mgr. Evy Šonkové v právní věci žalobkyně: **Mgr. R. M.,** zastoupená Mgr. Ludvíkem Matouškem, advokátem se sídlem Kovářská 549/12, Praha 9, proti žalované: **předsedkyně Okresního soudu v Děčíně,** se sídlem Masarykovo náměstí 1, Děčín, v řízení o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 14. 12. 2016, č. j. Spr 2170/2016, vedeném u Krajského soudu v Ústí nad Labem pod sp. zn. 15A 56/2017, o žalobkyní vznesené námitce podjatosti,

t a k t o :

Soudci Krajského soudu v Ústí nad Labem JUDr. Markéta Lehká, Ph.D., JUDr. Petr Černý, Ph.D. a Mgr. Václav Trajer **n e j s o u** vyloučeni z projednávání a rozhodování věci vedené u Krajského soudu v Ústí nad Labem pod sp. zn. 15A 56/2017.

O d ů v o d n ě n í :

[1] Žalobou podanou u Krajského soudu v Ústí nad Labem (dále jen „krajský soud“) se žalobkyně domáhá zrušení rozhodnutí žalované ze dne 14. 12. 2016, č. j. Spr 2170/2016, jímž jí byla udělena výtka podle § 88a zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, ve znění pozdějších předpisů.

[2] Žalobu u krajského soudu podala žalobkyně prostřednictvím svého zástupce, advokáta Mgr. Ludvíka Matouška. Dne 24. 4. 2017 pak žalobkyně uplatnila námitku podjatosti soudců krajského soudu, a to konkrétně JUDr. Markéty Lehké, Ph.D., JUDr. Petra Černého, Ph.D., Mgr. Václava Trajera a Mgr. Ing. Martina Bruse.

[3] Dne 24. 5. 2017 byla uvedená námitka podjatosti postoupena Nejvyššímu správnímu soudu.

[4] V rámci předmětné námitky se žalobkyně nejprve obsáhle a zcela obecně zabývala pojmy nestrannost a nezaujatost soudce, přičemž upozornila na „test nestrannosti soudce“, který je vykládán judikaturou Evropského soudu pro lidská práva a Ústavního soudu. Poté žalobkyně poukázala již konkrétněji na tzv. systémovou podjatost soudců krajského soudu, když dle jejího tvrzení předseda krajského soudu začal vyvíjet koordinovaný postup

jak ve vztahu k žalované (v rozhodné době pověřená předsedkyně Okresního soudu v Děčíně), jejíž legitimita vzešla právě od něj, tak vůči žalobkyni a jejímu zástupci. Podle žalobkyně má tento případ *„nepochybně silný politický význam“*, neboť zaostřuje na postup představitelů státní správy soudů. Žalobkyně proto uvedla, že žalovaná i předseda krajského soudu mají nepochybný zájem na určitém výsledku řízení, a tedy mohou přímo či nepřímo ovlivňovat rozhodnutí soudců jednajících ve věci. Dále žalobkyně konstatovala, že *„se přátelí se soudcem správního úseku Krajského soudu v Ústí nad Labem Mgr. Ing. Martinem Brusem, tj. udržuje s ním vztah vyšší kvality, než je běžný kolegiální vztah, přátelský vztah žalobkyně udržuje i s některými dalšími soudci tohoto soudu (působila zde 2 roky jako insolvenční soudkyně) a vzhledem k tomu, že též žalovaná JUDr. Zdeňka Hošková byla do 14. 1. 2017 soudkyní tohoto věcně a místně příslušného soudu* (tj. krajského soudu) *a má k jeho soudcům a personálu, jakož i k předsedovi krajského soudu (jehož postup při pověření žalované výkonem funkce předsedkyně Okresního soudu v Děčíně je žalobou rovněž napadán) úzké vazby, vznáší žalobkyně kromě námitky podjatosti ve vztahu ke jmenovanému soudci (Mgr. Ing. Martinu Brusovi), ve vztahu k JUDr. Petru Černému, Ph.D. (tohoto zná sice pouze od vidění, avšak s jeho bývalou manželkou Mgr. Ivou Černou, rovněž soudkyní insolvenčního úseku Krajského soudu v Ústí nad Labem, si tyká, a byť v současné době nejsou delší dobu v kontaktu, v minulosti se setkaly minimálně dvakrát soukromě i mimo pracoviště a pokud má žalobkyně z dřívější doby správné informace, vztahy mezi Mgr. Černou a JUDr. Černým jsou dobré), též námitku systémové podjatosti.“*

[5] Součástí přípisu, kterým byla Nejvyššímu správnímu soudu postoupena námitka podjatosti soudců krajského soudu, bylo sdělení, že v předmětné věci bude rozhodovat v souladu s rozvrhem práce senát ve složení: předsedkyně senátu JUDr. Markéta Lehká, Ph.D. a soudci JUDr. Petr Černý, Ph.D. a Mgr. Václav Trajer. Mgr. Ing. Martin Brus tedy ve věci rozhodovat nebude. Současně bylo poukázáno na skutečnost, že posledně jmenovaný soudce je soudcem Okresního soudu v Děčíně, přičemž je u krajského soudu pouze na stáži. V návaznosti na vznesenou námitku výše uvedení (tři) soudci senátu 15A krajského soudu shodně uvedli, že *„se v dané věci směrem k žalobkyni ani k žalované necítí být jakkoliv podjati, neboť v daném konkrétním případě nemají žádný osobní vztah k projednávané věci, k účastníkům, ani k jejich zástupcům. Uplatněnou námitku považují za zcela nedůvodnou.“* Nadto JUDr. Petr Černý, Ph.D. pro úplnost konstatoval, že *„tvrzení, že jeho bývalá manželka se několikrát (dle žalobkyně dvakrát) soukromě setkala s žalobkyní, nelze považovat za skutečnost, která by měla zakládat jeho zájem na vyřízení předmětné žaloby nějakým konkrétním způsobem.“*

[6] Nejvyšší správní soud posoudil vznesenou námitku podjatosti a dospěl k závěru, že není důvodná.

[7] Podle § 8 odst. 1 s. ř. s. *jsou soudci vyloučeni z projednávání a rozhodnutí věci, jestliže se zřetelem na jejich poměr k věci, k účastníkům nebo k jejich zástupcům je dán důvod pochybovat o jejich nepodjatosti. Vyloučeni jsou též soudci, kteří se podíleli na projednávání nebo rozhodování věci u správního orgánu nebo v předchozím soudním řízení. Důvodem pro vyloučení nejsou okolnosti, které spočívají v postupu soudce v řízení o projednávané věci nebo v jeho rozhodování v jiných věcech*.

[8] Podle § 8 odst. 5 s. ř. s. *účastník nebo osoba zúčastněná na řízení může namítnout podjatost soudce, soudní osoby, tlumočníka nebo znalce. Námitku musí uplatnit do jednoho týdne ode dne, kdy se o podjatosti dozvěděl; zjistí-li důvod podjatosti při jednání, musí ji uplatnit při tomto jednání. K později uplatněným námitkám se nepřihlíží. Námitka musí být zdůvodněna a musí být uvedeny konkrétní skutečnosti, z nichž je dovozována. O vyloučení soudce rozhodne usnesením po jeho vyjádření Nejvyšší správní soud, a je-li namítána podjatost soudní osoby, tlumočníka nebo znalce, senát po jejich vyjádření.*

[9] Ze spisu předloženého krajským soudem vyplývá, že informace o osobách soudců, kteří budou ve věci rozhodovat, byla žalobkyni zpřístupněna v přípisu ze dne 12. 4. 2017, č. j. 15A 56/2017 - 31, jímž byla žalobkyně rovněž poučena o možnosti vznést námitku podjatosti. Tento přípis byl doručen zástupci žalobkyně Mgr. Ludvíku Matouškovi dne 18. 4. 2017. Žalobkyně pak u krajského soudu podala dne 24. 4. 2017 námitku podjatosti shora uvedených soudců. Námitka podjatosti tak byla uplatněna včas.

[10] Vyloučení soudce pro podjatost představuje výjimku z ústavní zásady, že nikdo nesmí být odňat svému zákonnému soudci a příslušnost soudu i soudce stanoví zákon, vyjádřené v čl. 38 odst. 1 Listiny základních práv a svobod. Tato výjimka vyplývá ze základního práva, aby ve věci rozhodoval nezávislý a nestranný soudce, které je jednou z esenciálních součástí práva na spravedlivý proces (čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, čl. 6 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod). V zájmu zajištění nezávislosti a nestrannosti soudního rozhodování je tedy přípustné, aby v některých případech došlo k odnětí věci zákonným postupem určenému soudci a jejímu přikázání soudci jinému; k tomu však může dojít jen výjimečně a ze skutečně závažných důvodů, které soudci reálně brání rozhodnout v souladu se zákonem nezaujatě a spravedlivě (usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 4. 2003 č. j. Nao 19/2003 - 16), tedy když je evidentní, že vztah soudce k věci, účastníkům či jejich zástupcům dosahuje intenzity vylučující nestranné rozhodování soudce [nález Ústavního soudu ze dne 3. 7. 2001, sp. zn. II. ÚS 105/01 (N 98/23 SbNU 11)].

[11] Při rozhodování o vyloučení soudce nejde pouze o hodnocení jeho subjektivního pocitu, zda se cítí být podjatý či nikoli, nebo o hodnocení osobního vztahu soudce k účastníkům řízení či jejich zástupcům, ale v konečném důsledku zejména o objektivní úvahu, zda lze s ohledem na veškeré okolnosti případu mít za to, že by soudce podjatý být mohl, přičemž tato úvaha musí vycházet z hmotněprávního rozboru skutečností, které k pochybnostem o nestrannosti soudce vedly [nález Ústavního soudu ze dne 27. listopadu 1996 sp. zn. I. ÚS 167/94 (N 127/6 SbNU 429) a ze dne 3. července 2001, sp. zn. II. ÚS 105/01 (N 98/23 SbNU 11)]. Mají-li pochybnosti o nepodjatosti soudce vyplývat z jeho poměru k účastníkům řízení či k jejich zástupcům, může se jednat jak o poměr přátelský, tak nepřátelský, přičemž nepřátelský poměr musí pro vyloučení soudce z projednávání a rozhodnutí věci dosahovat určité intenzity (srov. např. již citovaný nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 167/94).

[12] Žalobkyně ve svém podání nejprve poukázala na možnou podjatost soudců krajského soudu z důvodu, že předseda krajského soudu „*začal vyvíjet koordinovaný postup jak ve vztahu k žalované* (v rozhodné době pověřené předsedkyni Okresního soudu v Děčíně), *tak vůči žalobkyni a jejímu zástupci.*“ Z uvedeného tvrzení však žádným způsobem

nevyplývá jakýkoliv legitimní důvod pro vyloučení soudců z rozhodování věci. Reálné pochybnosti o podjatosti namítaných soudců totiž může vyvolat pouze zcela konkrétní tvrzení žalobkyně týkající se vztahu soudců k projednávané věci, jejím účastníkům či zástupcům. Pro úsudek o podjatosti soudců a nemožnosti rozhodnout v důsledku toho nestranně a nezávisle není dostačující toliko obecné či subjektivní přesvědčení žalobkyně (srov. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 4. 2017, č. j. Nao 148/2017 - 21).

[13] Pokud žalobkyně dále tvrdila, že „*žalovaná JUDr. Zdeňka Hošková byla do 14. 1. 2017 soudkyní tohoto věcně a místně příslušného soudu* (tj. krajského soudu) *a má k jeho soudcům a personálu, jakož i k předsedovi krajského soudu (jehož postup při pověření žalované výkonem funkce předsedkyně Okresního soudu v Děčíně je žalobou rovněž napadán) úzké vazby*“, Nejvyšší správní soud v této souvislosti předně odkazuje na usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 5. 2015, č. j. Nao 148/2015 – 8, v němž byl vysloven závěr, že „*[p]odjatost soudců příslušného senátu nemůže založit ani zcela obecná námitka, že krajský soud rozhoduje o podání, svým obsahem směřujícím proti okresnímu soudu, který se nachází v jeho soudním obvodu. Okresní soud nemá kompetence, kterými by mohl ovlivnit objektivitu rozhodování krajského soudu.*“ Žádné konkrétní vazby mezi soudci či funkcionáři okresního a krajského soudu, na jejichž základě by bylo možné uvažovat o ohrožení objektivity rozhodování v předmětné věci, přitom žalobkyně nedoložila. Zároveň je třeba v kontextu žalobkyní tvrzené systémové podjatosti upozornit i na skutečnost, že se v nyní projednávané věci nejedná o případ, kdy by měl soud přezkoumávat postup vlastního předsedy, resp. jiného příslušného orgánu vykonávajícího státní správu soudu, a to mj. i dovnitř, tj. vůči soudcům, kteří u daného soudu působí. Rovněž tak nelze dovozovat, že by měli žalobu projednávat soudci, kteří jsou současně adresáty aktů správy soudu, která v řízení fakticky vystupuje jako žalovaný (srov. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 5. 2014, č. j. Nao 163/2014 – 29, nebo ze dne 14. 5. 2014, č. j. Nao 165/2014 - 23). Pro úplnost pak Nejvyšší správní soud dodává, že žalovaná ani předseda krajského soudu se na projednání a rozhodování dané věci nikterak nepodílí, neboť tato byla dle rozvrhu práce přidělena specializovanému senátu krajského soudu ve věcech správního soudnictví, jehož členy jsou předsedkyně senátu JUDr. Markéta Lehká, Ph.D. a soudci JUDr. Petr Černý, Ph.D. a Mgr. Václav Trajer.

[14] Co se týče tvrzení žalobkyně, že žalovaná byla výkonem funkce předsedkyně Okresního soudu v Děčíně pověřena právě předsedou krajského soudu, Nejvyšší správní soud upozorňuje na usnesení ze dne 16. 7. 2008, č. j. Nao 76/2008 – 92, ve kterém konstatoval, že „*samotná skutečnost existence pracovního vztahu na jednom pracovišti v minulosti, a to ani ve vztahu podřízený - nadřízený, nemůže bez dalších faktorů vést k pochybnostem o nestrannosti soudce. Pracovní kariéry soudců ve správním soudnictví se pravidelně odvíjejí od pracovní minulosti např. ve sféře moci výkonné, popřípadě často ve sféře akademické. Pro povahu posuzovaného vztahu tak jsou určující další skutečnosti.*“ V rámci hodnocení okolností daného případu a tvrzení žalobkyně přitom nelze dospět k závěru, že vztah předsedy krajského soudu k žalované nabyl takové povahy a intenzity, že objektivně vyvolává pochybnost o jeho účelovém (přímém či nepřímém) jednání ve věci. Za této situace tedy nelze ani u namítaných soudců dovozovat neschopnost účastnit se rozhodování daného případu nezaujatým a nestranným způsobem, resp. fabulovat to, že by na výsledku řízení měli určitý zájem. K tomu lze poukázat též na závěr Nejvyššího správního soudu uvedený v usnesení ze dne 9. 11. 2004, č. j. Nao 43/2004 – 319: „*Dovozuje-*

li účastník řízení podjatost soudce z jeho poměru k blíže určeným fyzickým osobám, aniž by však uvedl, v čem tento poměr spočívá a jakým způsobem souvisí s projednávanou věcí a soudcem, který se na projednávání podílí, vznesená námitka podjatosti není důvodná (§ 8 s. ř. s.)."

[15] V celkovém kontextu nyní řešené věci Nejvyšší správní soud odkazuje také na usnesení ze dne 27. 8. 2013, č. j. Nao 41/2013 - 56, kde vyslovil závěr, že „*[k]ažd*ý *soudce v průběhu své soudcovské kariéry navazuje na svých pracovištích, odborných konferencích a seminářích a při jiných příležitostech společenského života uvnitř soudcovského stavu standardní kolegiální a profesní vztahy a jen některé z nich se vyvinou ve vztahy osobní. Krom toho, hloubka těchto vztahů se v čase mění, některé se prohlubují, jiné – zejména po opuštění společného pracoviště – blednou. Každý soudce profesionál při rozhodování musí být schopen tyto standardní profesní a kolegiální vztahy odstínit, resp. jde o – zejména u soudců vyšších soudů, jež pravidelně přezkoumávají rozhodnutí svých kolegů na nižších stupních soudní soustavy – natolik běžný fenomén, že si soudci profesionálové jejich existenci při rozhodování ani nemusí uvědomovat. Není ostatně bez zajímavosti, že procesní předpisy nezakládají důvod podjatosti ve skutečnosti, že soudce vyššího soudu rozhoduje o věci vzešlé od kolegů z nižšího soudu, kde předtím působil, ale jen pokud se soudce přímo podílel na projednávání nebo rozhodování téže věci v předchozím soudním řízení*". V souladu s citovaným závěrem Nejvyšší správní soud uvádí, že z vyjádření výše jmenovaných soudců, kteří se necítí být ve věci podjatí, tvrzení žalobkyně, anii z obsahu soudního spisu, nevyplývá skutečnost svědčící tomu, že by vztahy mezi těmito osobami jakkoliv překročily případné běžné pracovní kontakty, jaké soudci obyčejně při výkonu své profese navazují. Nejvyšší správní soud proto vyhodnotil, že vazby soudců senátu 15A krajského soudu k žalované, žalobkyni či jejímu zástupci nejsou nestandardními vztahy, které by ovlivňovaly jejich nestrannost, a námitka podjatosti proto není v tomto bodě důvodná.

[16] Pokud se jedná již o konkrétní tvrzení žalobkyně ve vztahu k soudci JUDr. Petru Černému, Ph.D., že „*tohoto zná sice pouze od vidění, avšak s jeho bývalou manželkou Mgr. Ivou Černou, rovněž soudkyní insolvenčního úseku Krajského soudu v Ústí nad Labem, si tyká, a byť v současné době nejsou delší dobu v kontaktu, v minulosti se setkaly minimálně dvakrát soukromě i mimo pracoviště*", pak Nejvyšší správní soud uvádí, že v tomto konstatování nelze shledávat sebemenší důvod pro vyslovení podjatosti zmíněného soudce. Teprve nabyl-li by vztah mezi jmenovaným soudcem a žalobkyní určité intenzity (např. vztah přátelský, rodinný či jinak blízký) musel by zdejší soud zvažovat jeho případný vliv na zachování přirozené schopnosti a zákonné povinnosti soudce řešit případ nezaujatě. V dané věci však nic nenasvědčuje tomu, že by se o takový případ mohlo jednat. Nutno zdůraznit, že sám soudce jakýkoliv vztah k žalobkyni popřel a vyloučil. Ostatně i samotné tvrzení žalobkyně o kontaktech s bývalou manželkou tohoto soudce působí značně „historicky" a vypovídá spíše o jejich absolutním vymizení.

[17] Důvodnou by v souvislosti s uplatněnou námitkou podjatosti mohla být pouze případně skutečnost, že se žalobkyně „*přátelí se soudcem správního úseku Krajského soudu v Ústí nad Labem Mgr. Ing. Martinem Brusem, tj. udržuje s ním vztah vyšší kvality, než je běžný kolegiální vztah*", avšak zde je třeba zopakovat, že v souladu s rozvrhem práce krajského soudu nebude uvedený soudce na posuzování a rozhodování předmětné věci jakkoliv účasten. Námitka podjatosti ve vztahu k tomuto soudci je tedy v rámci daného případu zcela irelevantní.

[18] Závěrem tedy Nejvyšší správní soud uvádí, že vyloučení soudce (resp. soudců) z projednávání a rozhodnutí věci má za následek odnětí věci zákonnému (příslušnému) soudci a její přidělení soudci jinému. Tento postup je proto nutno chápat jako výjimečný; takto mimořádná situace však v projednávané věci nenastala. Vzhledem k tomu, že se ve výroku uvedení soudci necítí být podjatí a jejich podjatosti nenasvědčují ani jiné skutečnosti, rozhodl Nejvyšší správní soud tak, že nejsou vyloučeni z projednávání a rozhodnutí věci vedené u Krajského soudu v Ústí nad Labem pod sp. zn. 15A 56/2017.

P o u č e n í : Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 2. srpna 2017

JUDr. Karel Šimka
předseda senátu